

การศึกษาพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการของครูภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

นางสาวฐานิตย์ ดิสรະพงษ์

ศูนย์วิทยพัทยากร
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชามัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2538

ISBN 974-632-774-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I16ย44456

A STUDY OF PROCESS SKILL TEACHING BEHAVIORS OF
THAI LANGUAGE TEACHERS AT THE LOWER SECONDARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL
EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS

Miss Thanit Dissarapong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1995

ISBN 974-632-774-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการของครูภาษาไทย
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร

โดย นางสาวฐานิตย์ ดิสรพะพงษ์

ภาควิชา มัธยมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์สายใจ อินทร์มรรย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สมิทธิ์ บุญ;

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤกษ์สุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ธีระชัย ปุระโษทัย

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระชัย ปุระโษทัย)

สายใจ อินทร์มรรย

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์สายใจ อินทร์มรรย)

กมลพร บัณฑิตยานนท์

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพร บัณฑิตยานนท์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รณิษฐ์ คิสรพงษ์ : การศึกษาพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ
ของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
กรุงเทพมหานคร (A STUDY OF PROCESS SKILL TEACHING BEHAVIORS OF THAI
LANGUAGE TEACHERS AT THE LOWER SECONDARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK
METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.สายใจ อินทร์ทรัพย์, 177 หน้า.
ISBN 974-632-774-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการของครู
ภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสังเกต
พฤติกรรมการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตัวอย่างประชากรได้แก่ ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 24 คน
ที่ได้มาโดยวิธีการเลือกตัวอย่างประชากรแบบเฉพาะเจาะจง ผู้วิจัยทำการสังเกตการสอนตัวอย่าง
ประชากรตามสภาพจริงในชั้นเรียน โดยสังเกตการสอนตัวอย่างประชากรแต่ละคน คนละ 4 ครั้ง และนำ
ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ชั้นที่ครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ใช้มาก คือ ชั้นปฏิบัติด้วยความชื่นชม
ชั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็น ชั้นประเมินระหว่างปฏิบัติ และชั้นคิดวิเคราะห์วิจารณ์ ตามลำดับ
ส่วนทักษะกระบวนการชั้นที่ครูใช้น้อยที่สุด คือ ชั้นประเมินและตัดสินใจเลือกทางเลือก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชามัธยมศึกษา.....
สาขาวิชาการสอนภาษาไทย.....
ปีการศึกษา2538.....

ลายมือชื่อนิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C641007 : MAJOR THAI LANGUAGE TEACHING
KEY WORD: TEACHING BEHAVIORS / PROCESS SKILL / THAI LANGUAGE TEACHERS AT THE
LOWER SECONDARY SCHOOLS
THANIT DISSARAPONG : A STYDY OF PROCESS SKILL TEACHING BEHAVIORS OF
THAT LANGUAGE TEACHERS AT THE LOWER SECONDARY SCHOOLS UNDER THE
JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK
METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. SAIJAI INDRAMBARAYA, 177 pp.
ISBN 974-632-774-7

The purpose of this research was to study process skill teaching behaviors of Thai language teachers at the lower secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education in Bangkok Metropolis. Observation forms were developed and used for collecting data from twenty-four Thai language teachers selected by purposive sampling technique. Each of them was observed in actual teaching situation on four different occasions by the researcher. The data were then analyzed by means of percentages.

Results of the study revealed that : The process skill teaching behaviors that Thai language teachers at the lower secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education in Bangkok Metropolis used the most were implement with appreciation, aware of the problem and needs, evaluate during implementation, think critically respectively. The process skill teaching behaviors that the teachers used the least was evaluate and select the proposed alternatives.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา มัธยมศึกษา

สาขาวิชา การสอนภาษาไทย

ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความดูแลเอาใจใส่และความกรุณาจาก
รองศาสตราจารย์สายใจ อินทร์มพรรษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจน
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน และในระหว่างทำวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้รับทุนการศึกษา
จากศาสตราจารย์ฐานะประณีต นาคทรพรหม เป็นจำนวนเงิน 5,000 บาท ผู้วิจัยขอกราบ
ขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ช่วยวิจัยที่กรุณาตรวจแก้ หาประสิทธิภาพ
ตลอดจนปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจนได้เครื่องมือที่สมบูรณ์

ขอขอบคุณ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวด และครูผู้สอนทุกท่าน ที่ให้
ความร่วมมือ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณพี่น้องครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพื่อน ๆ ทุกสถาบัน
ที่เป็นกำลังใจให้ตลอดมา

ขอขอบคุณผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จ ซึ่งเป็นกำลังใจสำคัญของผู้วิจัย
ตั้งแต่วันแรกที่เข้าศึกษาจนถึงวันนี้

ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ในช่วงที่ชีวิตประสบปัญหาหนานาประการ แต่ด้วยความ
รักความเอื้ออาทรของสมาชิกในครอบครัว ผู้วิจัยจึงสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ มาได้
ขอขอบคุณน้องสาวคนโตที่คอยห่วงใยและให้ความช่วยเหลือ สุดท้ายเหนือสิ่งอื่นใด
ขอกราบระลึกถึงพระคุณของพ่อและแม่ ผู้ให้ชีวิต เลี้ยงดูลูกจนเติบโตใหญ่ สละทั้ง
กำลังกาย กำลังใจ และกำลังทรัพย์เพื่อสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ของลูก โดยมีได้
คำนึงถึงความเหน็ดเหนื่อยหรือความยากลำบากของตัวเอง ผู้วิจัยซาบซึ้งและขอกราบ
ขอบพระคุณในพระคุณอันล้ำค่านี้ไว้สูงสุด

ธานิตย์ ดิสระพงษ์

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
บทที่ 2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
พฤติกรรมการสอน.....	11
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน.....	27
ทักษะกระบวนการ.....	75
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	87
งานวิจัยในประเทศ.....	87
งานวิจัยต่างประเทศ.....	96
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	101
การศึกษาค้นคว้า.....	101
การเลือกตัวอย่างประชากร.....	101
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	103
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	105
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	106

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	130
สรุปผลการวิจัย.....	130
อภิปรายผลการวิจัย.....	133
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	138
รายการอ้างอิง.....	140
ภาคผนวก.....	152
ประวัติผู้เขียน.....	177

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ตัวอย่างประชากรครูภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....102
2	จำนวนและคำร้อยละของพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ขั้นตระหนักในปัญหาและความจำเป็นของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....109
3	จำนวนและคำร้อยละของพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ขั้นคิดวิเคราะห์วิจารณ์ของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....112
4	จำนวนและคำร้อยละของพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ขั้นสร้างทางเลือกอย่างหลากหลายของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....114
5	จำนวนและคำร้อยละของพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ขั้นประเมินและตัดสินใจเลือกทางเลือกของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....116
6	จำนวนและคำร้อยละของพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ขั้นวางแผนและกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....118
7	จำนวนและคำร้อยละของพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ขั้นปฏิบัติด้วยความเข้มแข็งของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....120
8	จำนวนและคำร้อยละของพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ขั้นประเมินระหว่างปฏิบัติของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....122

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
9	จำนวนและค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ขั้นปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....124
10	จำนวนและค่าร้อยละของพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ขั้นประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภูมิใจของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....126
11	จำนวนและค่าร้อยละรวมของพฤติกรรมการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ ของครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัด กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.....128
12	ผลการบันทึกการสังเกตพฤติกรรมการสอน และการคำนวณหา ค่าความเที่ยงของแบบสังเกตพฤติกรรมการสอน.....174

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย